

I

*Ga naar de bossen om de misdaden van je tijdgenoten niet te zien
en de herinnering eraan te vergeten.*

– JEAN-JACQUES ROUSSEAU

DAGBOEKFRAGMENT #1

22 september

We zijn er! Na twee dagen in de auto en een overnachting in Medford zijn we eindelijk aangekomen. En het is hier geweldig. De huizen zijn inderdaad in een cirkel gebouwd. Oké, duh, maar je zei dat ik niet mocht stoppen met schrijven, niets mocht corrigeren, doorstrepen of aanpassen. Daarom raadde je me aan pen en papier te gebruiken. Geen backspacetoets. 'Gewoon blijven schrijven.' Oké, prima. We zijn er.

Ik wou dat Frank er was. Ik kan niet wachten hem vanavond te bellen. Hij biedt vast weer zijn excuses aan omdat hij vastzit op dat congres in Guangzhou, en opnieuw zal ik zeggen dat het niet erg is. Hij heeft al zoveel voor ons gedaan! Het huis in orde gemaakt, videotours via FaceTime gegeven. Het klopt dat die deze plek geen eer aandoen. Vooral de wandelpaden niet. Ik wou dat hij erbij was geweest toen ik vandaag mijn eerste wandeling maakte. Het was magisch.

Ben ging niet mee. Ik had niet anders verwacht. Hij zei dat hij thuisbleef om te helpen uitpakken. Hij belooft altijd dat hij zal helpen. Ik zei hem dat ik mijn benen ging strekken. Twee dagen in de auto! De meest verschrikkelijke rit ooit!

Ik had niet de hele tijd naar het nieuws moeten luisteren. Ik weet het, ik moet 'het nieuws doseren, de feiten kennen maar er niet door geobsedeerd zijn'. Je hebt gelijk. Ik had het niet moeten doen. Opnieuw Venezuela, de uitbreiding van de militaire troepen. Vluchtelingen. Een boot gekapseisd in de Caraïbische Zee. De zoveelste. Orkaanseizoen. Gelukkig was het maar de radio. Als ik niet achter het stuur had gezeten had ik waarschijnlijk op mijn telefoon videobeelden gezocht.

Ik weet het. Ik weet het.

We hadden in elk geval de kustweg moeten nemen, zoals Ben en ik vlak na ons huwelijk. Ik had voet bij stuk moeten houden. Maar Ben dacht dat de 5 sneller zou zijn.

Ugh.

Die walgelijke bio-industrie. Die arme koeien, op elkaar geperst in de volle zon. De stank. Zoals je weet ben ik gevoelig voor geuren. Het was alsof die stank nog in mijn kleding, mijn haar en mijn neus hing toen we hier aankwamen. Ik snakte ernaar om te wandelen, frisse lucht te happen, mijn nekspieren los te werken.

Ik liet Ben in zijn sop gaarkoken en begaf me naar het gemarkeerde wandelpad achter ons huis. Het is goed te doen, licht stijgend met om de paar honderd meter houten treden. Het leidt langs het huis van onze buurvrouw, ik zag haar bij het keukenraam. Een oude vrouw. Sorry, een oudere vrouw. Haar haar was grijs. Kort, volgens mij. Ik kon het niet goed zien. Ze was bezig bij de gootsteen. Ze keek op, glimlachte en zwaaide. Ik glimlachte en zwaaide terug, maar ging niet naar haar toe. Was dat onbeschoft? Ik dacht dat er nog genoeg tijd zou zijn om de anderen te leren kennen, net als voor het uitpakken van onze spullen. Oké, misschien dacht ik dat niet. Ik dacht helemaal niets. Ik wilde gewoon verder wandelen. Ik voelde me schuldig, maar niet lang.

Wat ik zag...

Goed. Herinner je je dat je zei dat het schetsen van de lay-out van deze plek me kan helpen mijn omgeving te struc-

tureren? Ik vind het een goed idee, en als het ergens op lijkt stuur ik je misschien een scan. Maar geen enkele tekening of foto kan overbrengen wat ik op die eerste wandeling zag.

De kleuren. In L.A. is alles grijs en bruin. Die grijze, nevelige, heldere lucht die altijd pijn deed aan mijn ogen. De bruine heuvels vol dood gras waar ik van moest niezen en hoofdpijn van kreeg. Alles is hier groen, net zoals in het oosten waar ik ben opgegroeid. Nee. Mooier nog. Zoveel verschillende nuances. Frank zei dat ze een periode van droogte achter de rug hadden, en volgens mij zag ik langs de snelweg één strookje uitgedroogd gras, maar hier is het net een regenboog van groen – van fonkelend goud tot donkerblauw. Het struikgewas, de bomen.

De bomen.

Ik kan me mijn eerste wandeling in de Temescal Vallei in L.A. nog goed herinneren. Die lage, grijze eiken met gedraaide stammen, kleine stekelige bladeren en langwerpige, kogelvormige eikels. Ze straalden iets vijandelijks uit. Het klinkt misschien dramatisch, maar dat vond ik. Alsof ze boos waren dat ze in die hete, harde, stoffige, dode klei moesten groeien.

Deze bomen zijn gelukkig. Ja, zo zie ik dat. En hoe kan het ook anders, in deze rijke, zachte, beregende aarde. Een paar hadden een lichte, gespikkelde bast en goudkleurige neerhangende bladeren. Ze staan tussen hoge, machtige sparren. Sommige hebben naalden die zilverkleurig zijn aan de onderkant, andere plattere, zachtere naalden die zacht langs mijn arm streken toen ik erlangs liep. Troostende zuilen die de hemel dragen, hoger dan alles in L.A., hoger dan die stakerige wuivende palmbomen waarvan ik pijn in mijn nek kreeg als ik ernaar keek.

Hoe vaak hebben we het niet gehad over de spierknoop onder mijn rechteroor die doorloopt tot onder mijn arm? Die was verdwenen. Zelfs als ik mijn hoofd in mijn nek legde. Geen pijn. En ik had niet eens iets ingenomen, hoewel ik dat wel van plan was. Ik had zelfs twee Aleves op het aanrecht

klaargelegd voor als ik terugkwam. Niet nodig. Alles was in orde. Mijn nek, mijn arm. Ontspannen.

Ik bleef een minuut of tien staan en keek naar het schitterende bladerdek, naar de heldere, mistige stralen van de zon. Glinsterend. Ik stak mijn hand uit om er een te vangen, een klein schijfje van warmte, niet groter dan een munt, die de spanning in mijn lijf oploste. Me liet aarden.

Wat zei je ook alweer over mensen met een obsessief-compulsieve stoornis? Dat we het moeilijk vinden in het moment te leven? Hier was het anders. Ik ervoer elke seconde ten volle. Ogen dicht. Diepe, reinigende ademhalingen. De geurige, vochtige, koele lucht. Vol leven. Natuur.

Heel anders dan L.A. met zijn gazonnetjes, palmbomen en mensen die leven op gestolen water. L.A. hoorde een woestijn te zijn, geen uitdijende, gemanicuurde tuin. Misschien voelen de inwoners zich daarom altijd ellendig. Ze weten dat ze in een schijnvertoning leven.

Maar ik niet. Niet meer.

Ik weet nog dat ik dacht: beter dan dit wordt het niet. Maar toch was dat zo. Toen ik mijn ogen opendeed zag ik een paar passen voor me een grote, smaragdgroene struik. Hij was me eerder niet opgevallen. Een bessenstruik! Braambessen, zo te zien, maar voor de zekerheid zocht ik het online op. (De wif is hier trouwens uitstekend, zelfs zo ver van het huis!) Het waren inderdaad bramen, wat een geluk! Frank zei dat de droogte van afgelopen zomer de wilde bramenooft had geruïneerd. Maar er stond een braamstruik pal voor mijn neus. Op me te wachten. Weet je nog dat je zei dat ik open moest staan voor kansen, naar tekenen moest speuren?

Ik vond het niet erg dat ze een beetje zuur smaakten. Eigenlijk vond ik dat juist lekker. De smaak deed me aan de bosbessenstruiken in onze achtertuin in Columbia denken.*

* Kate McCray groeide op in Columbia in Maryland.

Ik kon nooit wachten tot ze rijp waren in augustus en snoep- te in juli al van de half-paarse besjes. Alle herinneringen kwamen terug: de zomers, mijn vader die *Bosbessen voor Sal* voorlas, dat ik altijd dubbel lag als ze de beer tegenkwam. Plotseling begon mijn neus te prikken en werden mijn ogen vochtig. Ik was waarschijnlijk in tranen uitgebarsten als ik niet was gered door een klein vogeltje.

Of eigenlijk waren het er twee. Twee kolibries fladderden tussen hoge paarse wilde bloemen die in Disney-achtige zonnestralen waren gehuld. De een stopte bij een bloem, de ander bleef ernaast zweven en vervolgens gebeurde er iets vreselijk schattigs. Het tweede vogeltje gaf kusjes aan het eerste, hij flitste heen en weer met zijn koperachtige oranje veertjes en rozerode borst.

Oké, je bent mijn vergelijkingen inmiddels vast beu. Sorry. Maar ik moet telkens aan die papegaaien denken. Weet je nog dat ik over die wilde zwerm vertelde? Een hele sessie lang hebben we het erover gehad dat hun gekwetter me tot waanzin dreef. Het spijt me dat ik niet begreep wat je me toen duidelijk probeerde te maken.

Die arme beesten. Ze klonken angstig en boos. Maar was dat niet logisch? Hoe zouden ze zich anders moeten voelen als een of ander onmens ze had uitgezet in een leefomgeving waar ze niet thuishoorden? En hun jongen? Uit het ei gekropen met een knagende onrust in hun genen. Elke cel in hun lijf hunkerde naar een omgeving die ze nooit zouden vinden. Ze hoorden daar niet thuis! Niets hoorde daar thuis! Soms zie je pas wat er mis is als je het vergelijkt met iets wat volmaakt is. Deze plek, met zijn hoge, gezonde bomen en gelukkige kleine vogeltjes die elkaar liefdeskusjes geven. Alles wat hier is, hoort hier thuis.

Ik hoor hier thuis.

Uit *Marketplace*, een Amerikaanse radioshow van de publieke omroep. Transcript van het interview van presentator Kai Ryssdal met Tony Durant, oprichter van Greenloop.

RYSSDAL: Maar waarom zou je, vooral als je gewend bent in een stad of dorp te wonen, voor zo'n geïsoleerd leven kiezen, diep verscholen in de wildernis?

TONY: We leven niet geïsoleerd. Doordeweeks heb ik contact met mensen over de hele wereld, en de weekenden brengen mijn vrouw en ik meestal in Seattle door.

RYSSDAL: Maar de reistijd naar Seattle...

TONY: ... is peanuts vergeleken bij alle uren die mensen dagelijks in hun auto verspillen. Bedenk eens hoeveel tijd het kost om heen en weer naar je werk te rijden, terwijl je niets meekrijgt van de stad om je heen of je je er misschien zelfs aan ergert. Nu we op het platteland wonen, genieten we meer van onze tijd in de stad omdat we er vrijwillig heen gaan, het is een uitje in plaats van een verplichting. De revolutionaire leefstijl van Greenloop geeft ons het beste van twee werelden, die van de stad én die van het platteland.

RYSSDAL: Vertel eens iets meer over uw 'revolutionaire levensstijl'? U heeft Greenloop ooit omschreven als de nieuwe Levittown.

TONY: Dat klopt. Levittown stond voor voorspoed. Er waren veel jonge soldaten, net terug uit de Tweede Wereldoorlog, pasgetrouwd, die dolgraag een gezin wilden stichten en naar een eigen huis verlangden, maar niet de middelen hadden om zich dat te veroorloven. Tegelijkertijd was er een revolutie gaande in de bouw: gestroomlijnde productie, een betere logistiek, geprefabriceerde onderdelen... Ontstaan in de oorlog, maar met gigantische mogelijkheden in vreedetijd. De Levitts waren de eersten die dat inzagen, en zo ontstond de eerste 'geplande

gemeenschap' van Amerika. Ze stampten de huizen zo rap en efficiënt uit de grond dat Levittown hét model voor moderne voorsteden werd.

RYSSDAL: En u zegt nu dat dat model niet meer van deze tijd is.

TONY: Dat zeg ik niet alleen, daar is men het al sinds de jaren zestig over eens, toen we ons realiseerden dat onze levensstijl onze dood betekende. Wat heeft progressie voor zin als je het voedsel niet kunt eten, de lucht niet kunt inademen en het land onder de stijgende zeespiegel verdwijnt? We weten al meer dan een halve eeuw dat er een duurzame oplossing nodig is. Maar welke? De klok terugdraaien? In grotten gaan wonen? Dat was het ideaal van de eerste milieustruivers, dat beweerden ze althans. Ken je die legendarische scène uit *An Inconvenient Truth* waarin Al Gore een weegschaal laat zien met goudstaven aan de ene kant en Moeder Aarde aan de andere kant? Wat is dat voor keuze?

Je kunt niet van mensen verwachten dat ze persoonlijk tastbaar comfort inleveren voor een ongrijpbaar ideaal. Dat is waarom het communisme is mislukt. Dat is waarom alle primitieve 'terug naar de natuur'-hippiecommunes zijn mislukt. Onbaatzuchtig lijden voelt goed als een korte kruistocht, maar is als manier van leven niet vol te houden.

RYSSDAL: En toen bedacht u Greenloop.

TONY: Nogmaals, ik heb niets bedacht. Ik heb het vraagstuk bekeken met de mislukkingen uit het verleden in gedachten.

RYSSDAL: U staat zeer kritisch ten opzichte van eerdere pogingen...

TONY: Ik zou het niet kritisch willen noemen. Zonder mijn voorgangers zou ik hier niet zijn. Maar kijk eens naar die enorme door de overheid gefinancierde eco-

dorpen als Masdar* of Dongtan†. Veel te groot. Veel te duur. En veel te ambitieus voor het Amerika van na de Sequestration‡. Ook de kleinere Europese voorbeelden als BedZED§ of Sieben Linden¶ zijn gedoemd te mislukken omdat ze uitgaan van soberheid. Ik vond het project Dunedin** in Florida een stuk beter. Dunedin is comfortabel en overzichtelijk, maar het heeft niet de wowfactor, en dit...

RYSSDAL: Luisteraars, Tony gebaart nu naar de huizen en het landschap om ons heen.

TONY: Dit heeft de wowfactor, of niet?

RYSSDAL: Is het waar dat u een heidedag van Cygnus heeft onderbroken en alle deelnemers hierheen heeft laten wandelen om daarna pas dit project te pitchen?

TONY: [*Lacht.*] Was het maar zo. Ze wisten dat ik een salespitch ging geven, en ze wisten dat het te maken had met een stuk land dat de federale regering van plan was in de privésector te veilen, maar ze kregen mijn precieze voorstel pas te horen toen we... eigenlijk precies op de plek stonden waar wij nu staan.

RYSSDAL: En de natuur overtuigde ze.

TONY: Samen met mijn pitch. [*Beiden lachen.*] Echt waar, Steve Jobs bespeelde het orkest††, maar dit land-

* Medina Masdar: een duurzame geplande stad in Abu Dhabi, in de Verenigde Arabische Emiraten.

† Dongtan: een geplande ecostad op het eiland Chongming in Shanghai, China.

‡ Sequestration: een bezuinigingsmaatregel ingevoerd door het Congres van de Verenigde Staten in 2013.

§ BedZED: een duurzaam dorp van honderd woningen in Hackbridge, Londen, voltooid in 2002.

¶ Sieben Linden: een geïsoleerde gemeenschap in Duitsland.

** Dunedin: een ecogemeenschap in Dunedin, Florida.

†† De zin 'Ik bespeel het orkest' werd door Michael Fassbender uitgesproken in de film *Steve Jobs* uit 2005, geschreven door Aaron Sorkin, maar het is niet bewezen dat Jobs de woorden ooit heeft uitgesproken.

schap is mijn orkest. Wanneer je hier bent en de verbinding met de natuur ervaart, dan realiseer je je dat die verbinding de sleutel tot het redden van onze planeet is. Daar ligt het probleem: we vernietigen de natuur omdat die te ver van ons af staat.

Ik vroeg mijn vrienden van Cygnus om zich twee verschillende scenario's voor te stellen voor dit stuk land, dat binnenkort in privéhanden zou komen. Complete kaalslag door een Chinees houtbedrijf of... of... de minimale ecologische voetafdruk van een micro-ecogemeenschap, de belichaming van de Groene Revolutie. Zes huizen, meer niet, in een cirkel gebouwd rondom een gemeenschappelijk huis in de vorm van het schild van een schildpad, wat volgens sommige indianenstammen het fundament is waarop de wereld is gebouwd.

Ik legde uit dat de huizen eruit zouden zien alsof ze letterlijk in het bos groeiden, in de stijl van de Tlingit. RYSSDAL: Daar kijken we nu naar.

TONY: Inderdaad, maar je ziet niet dat deze huizen uit honderd procent gerecycled materiaal zijn opgetrokken. Het hout, het metaal en de isolatie die gemaakt is van oude spijkerbroeken. Het enige nieuwe materiaal is de bamboe van de vloeren. Bamboe is ontzettend belangrijk voor de planeet. Daarom zie je dat het hier overal groeit. Het is niet alleen het veelzijdigste en meest recyclebare materiaal dat er bestaat, maar het neemt ook veel CO₂ op. Er zijn ook zogenaamde passieve elementen zoals de enorme kamelhoge ramen in de woonkamer; je kunt het huis verwarmen of juist koel houden door de gordijnen omhoog of omlaag te doen.

Maar dit soort passieve elementen zijn niet voldoende. Ook wat betreft actieve, groene technologie lopen wij voorop. Is de blauw-paarse kleur op de daken je opgevallen? Dat zijn zonnepanelen. Je plakt ze op het dak als ouderwets vliesbehang en ze zijn *triple junction*,

zodat ze op een bewolkte dag elke foton opvangen. De energie wordt opgeslagen in de gepatenteerde accu van Cygnus, die niet alleen onzichtbaar in een muur is verwerkt, maar ook 13,5 procent efficiënter is dan die van de concurrent.

RYSSDAL: Steek die maar in je zak, Elon Musk.

TONY: Nee, nee, ik vind Elon geweldig, hij is een goeie vent, maar hij moet met de tijd meegaan.

RYSSDAL: Bijvoorbeeld door een energiewinstproject op te zetten?

TONY: Precies. Als je zonnepanelen meer energie opleveren dan je verbruikt, waarom zou je die dan niet aan het elektriciteitsnet terug mogen verkopen? En dan heb ik het niet over een korting, zoals in sommige staten, maar letterlijk verkopen, voor cash. Dat gebeurt in Duitsland al bijna twintig jaar. Dat is geen technologie, dat is gewoon een gezond businessmodel: geld verdienen door op je luie kont te zitten.

RYSSDAL: Over op je luie kont zitten gesproken...

TONY: Daar kom ik nu op. Behalve uit zonlicht wekken de huizen ook energie op uit methaangas, afkomstig uit, geloof het of niet, je eigen poep. Ook dat is niets nieuws. Biogas wordt in ontwikkelingslanden al jarenlang gebruikt. Er zijn zelfs steden in Amerika die gas winnen uit het afval van hun vuilstortplaatsen. Greenloop heeft dat principe afgekeken en het naar de standaarden van het moderne Amerika gebracht. Alle huizen staan boven op een biogasgenerator die alles afbreekt wat je door de wc spoelt. Je ziet of ruikt er niets van en je hoeft er verder niet over na te denken. Alles wordt geregeld met het 'smart home'-systeem van Cygnus.

RYSSDAL: Kunt u daar iets meer over vertellen?

TONY: Ook hier niets nieuws onder de zon. Huizen worden steeds slimmer. Greenloop loopt hierbij alleen voorop. Het centrale systeem in de huizen wordt via

de stem of een app aangestuurd en regelt het energieverbruik zo efficiënt mogelijk. Het is voortdurend aan het nadenken en calculeren en zorgt ervoor dat er niet één ampère of BTU wordt verspild. Elke kamer is uitgerust met thermometers en bewegingssensoren. Op de maximale efficiëntiestand schakelt het systeem automatisch de lampen en verwarming uit in ruimten waar niemand is. En het enige wat je hoeft te doen is je leven te leiden zoals je dat altijd deed. Je hoeft niets in te leveren qua comfort of tijd.

RYSSDAL: En dat is te danken aan hetzelfde politieke besluit waardoor de staat Washington zijn zonne-energiebeleid heeft kunnen aanpassen.

TONY: En waardoor de helft van de kosten voor de installatie van de zonnepanelen is gedekt, er vanaf de snelweg een privéweg is aangelegd en er kilometers glasvezelkabel is geïnstalleerd.

RYSSDAL: Groene werkgelegenheid.

TONY: Inderdaad. Wie houdt al die elektronische hoogstandjes aan de praat? Wie maakt de zonnepanelen schoon? Wie schept het restafval uit de biogasgeneratoren, neemt dat mee met de vuilnis, herbruikbare spullen en etensresten, om van het organische afval compost te maken om bij de fruitbomen uit te strooien?

Wist je dat elke bewoner van Greenloop tussen de twee en vier dienstverlenende banen genereert voor hun landgenoten? De arbeidskrachten worden opgehaald met elektrische busjes die bij het Gemeenschapshuis opgeladen kunnen worden. En dat is nog maar de dienstverlenende sector. Wat dacht je van de fabricatie van de zonnepanelen, biogasgeneratoren en muuraccu's? *Made in America*. Dit is de Groene Revolutie, de *Green New Deal*, wat ze tegenwoordig een 'groene samenleving' noemen. Greenloop laat zien wat er allemaal mogelijk is, net zoals Levittown dat ooit deed.

RYSSDAL: Maar we kunnen niet ontkennen dat Levittown er een discriminerend beleid op nahield.

TONY: Nee, dat kunnen we niet ontkennen. En dat is precies mijn punt. Levittown was exclusief, Greenloop is inclusief. Levittown verdeelde de mensen, Greenloop brengt ze bij elkaar. Levittown wilde mensen van de natuurlijke wereld afscheiden, Greenloop wil ze er juist weer dichterbij brengen.

RYSSDAL: De meeste mensen kunnen het niet betalen om in een dergelijke gemeenschap te wonen.

TONY: Nee, maar ze kunnen er wel een deel van betalen. Daar was Levittown ook voor bedoeld; het liet niet alleen een nieuw soort woningen zien, maar ook alle moderne gemakken in de woningen: afwasmachines, wasmachines, televisie. Een compleet nieuwe levensstijl. Wij proberen een voorbeeld van greentech te zijn, en wat betreft zonne-energie en slimme woningen is dat al gelukt. Als we al deze ideeën om de planeet te redden onder één dak onderbrengen, letterlijk, en er door het hele land zoveel Greenloops verrijzen dat die ideeën tot het grote publiek doordringen, dan ontstaat er een Groene Revolutie. Geen offers meer, geen schuldgevoelens. Niet meer kiezen tussen winst en de planeet. Amerikanen kunnen alles hebben, wat is er Amerikaanser dan dat?